

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

V. Episcoporum causas definitivo iudicio terminandas esse in synodo provinciae censuit Concilium Antiochenum. At si divisæ forent Episcoporum provincialium sententiæ, tum iudices alios ex vicina ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

ritatem in deponendis Episcopis. Probatur ex Concilio Agrippinensi adversus Euphratam.

XIV. Probatur etiam ex Concilio Parisiensi adversus Saturninum Episcopum Arelatensem.

I. **C**ONSUETUDO illa, quæ Conciliis uniuscujusque provinciae supremam Episcoporum ordinandorum aut deponendorum potestatem tribuit, scripto tradita est & firmata canone quinto Concilij Nicæni, in quo sic habetur: *De his qui communione privantur, seu ex clero, seu ex laico ordine, ab Episcopis per unamquamque provinciam, sententia regularis obtineat, ut hi qui abjiciuntur, ab aliis non recipiantur.* Infra: *Placuit annis singulis per unamquamque provinciam bis in anno Concilia celebrari; ut communiter omnibus simul Episcopis provinciae congregatis discutiantur hujusmodi questiones.* Canon ille confirmat auctoritatem cujusque provinciae in judicandis definitivo decreto causis ecclesiasticis quæ ad Clericos aut laicos spectant; & per consequentiam, idem jus statuitur quoad correctionem & depositionem Episcoporum, tametsi casus ille disertis verbis non extet in canone. Sanè dubitari non potest quin hic canonis sensus sit & ea mens ut in generali hac lege comprehendantur judicia adversus Episcopos, cum eorum mentionem aliàs nullibi faciat synodus Nicæna.

II. Præter argumentum illud, extat aperta & expressa auctoritas Concilij Secundi Oecumenici, itémque Africani Concilij, & Innocentij primi Papæ; quorum ea est sententia, ut judicia Episcoporum eo canone Nicæno contineri existiment. Canon quippe secundus Concilij CP. Oecumenici aperte testatur administrationem & gubernationem Ecclesiarum hoc canone Nicæno mandatam esse unicuique provinciae. Administrationis verò vocabulo patres Constantinopolitani comprehendunt judicia adversus Episcopos, æquè ac alia politica & regiminis ecclesiastici capita, quemadmodum accuratè explicabo in capite quinto hujus libri.

III. Manifestissima est Concilij Africani sententia ad probandam scriptionem meam. Facile est colligere ex verbis patrum illius Concilij eos paria sensisse cum Cypriano, cum eadem ferme verba usurpent in causa simili. Sic enim aiunt in epistola ad Celestinum Papam: *Decreta Nicæna sive inferioris gradus Clericos, sive ipsos Episcopos, suis Metropolitanis aperitissimè commiserunt. Prudentissimè enim justissimèque viderunt quæcumque negotia in suis locis ubi orta sunt finienda nec unicuique provinciae gratiam sancti Spiritus de futuram.*

IV. Eidem interpretationi favet Innocentius primus ad Victricium Episcopum Rothomagensem scribens, viamque aperit ad veram interpretationem canonis texti Nicæni, quem superiori adjungit, ut jura sedis apostolicæ conservet, quæ confirmantur in hoc canone, ut iis Summus Pontifex utatur secundum vetustam consuetudinem, qua de re paulò inferiùs agam, occasione Concilij Sardicensis. Innocentij verba hæc sunt in epistola ad Victricium cap. 111. *Si quæ autem causæ vel contentiones inter Clericos tam superioris gradus quàm etiam inferioris fuerint exorte, placuit ut secundum Nicænam synodum, congregatis omnibus ejusdem provinciae Episcopis, judicium terminetur. Nec alicui liceat (sine præjudicio tamen Romæ Ecclesie, cui in omnibus causis debet reverentia custodiri) relicta his Sacerdotibus qui in eadem provincia Dei Ecclesiam nutu divino gubernant ad alias convolare provincias.*

V. Eadem veritas colligi potest ex canonicis Concilij Antiocheni, quod habitum est anno trecentesimo quadragesimo primo, cujusque auctoritas recepta fuit in Concilio Chalcedonensi, & dein in Ecclesia universa. Concilium enim illud cupiens probris tollere difficultates quæ sæpe occurrerant in executione Concilij Nicæni quoad depositiones Episcoporum, iis verbis utitur quæ apertè docent definitivum judicium ad synodum uniuscujusque provinciae pertinere. Supremæ huic auctoritati innititur canon xv. quo definitur sententiam ex omnium Episcoporum provinciae suffragiis latam rescindi non posse ab aliis Episcopis: *Si quis Episcopus de certis criminibus accusatus condemnatur ab omnibus Episcopis ejusdem provinciae, cunctique consonanter eandem contra eam formam decreti protulerint, hunc apud alios nullo modo judicari, sed firmam concordantium Episcoporum provinciae manere sententiam.*

Eam sententiarum convenientiam exigit Concilium Antiochenum, ut eatur obviam querelis eorum qui iudicium in synodo factis ægrè parebant quando iudicium sententiæ diversæ erant, eoque prætextu manebant in suis episcopatibus, favore urbium adjuti in quibus instituti erant. Casus ergo ille divisionis sententiarum componitur in canone Antiocheno x i v. in quo decretum est ut Metropolitanus, ante ullius sententiæ pronuntiationem, vicinæ provinciae Episcopos convocet, ut unà cum iis de accusatione cognoscat, decernatque quod justum fuerit. Hæc sunt verba canonis: *Si quis Episcopus de certis criminibus judicetur, & contingat de eo provinciales Episcopos dissidere, cum iudicatus ab aliis innocens creditur, reus ab aliis, pro totius*

ambiguitatis absolute sanctæ synodo placuit ut Metropolitanus Episcopus à vicina provincia iudices alios convocet, qui controversiam tollant, ut per eos simul & per provinciales Episcopos quod iustum visum fuerit approbetur.

Hi canones Antiocheni abundè probant iudicia Episcoporum fieri olim solita suprema Episcoporum comprovincialium auctoritate, etiam si ob diversitatem sententiarum necesse esset convocare nonnullos ex Episcopis vicinæ provinciæ. Quod non fiebat ea mente ut appellatio quæpiam aut revisio adversus primum iudicium judicaretur, cum illud nondum factum esset, & cum è contrà illud superfederi debere visum fuerit postquam unusquisque sententiam prompserrat. Igitur conventus hic extraordinarius fiebat ut primum decretum conderetur, cui retractando locus non erat.

VI. Attamen dissimulandum non est sibi in speciem repugnare Concilium Antiochenum. Quippe hi canones quos protulimus jubent ut iudicia adversus Episcopos facta à synodo provinciæ suprema sint, adeo ut ab iis non liceat provocare. Et tamen canon duodecimus ejusdem Concilij permittit Episcopis damnatis in synodo provinciæ ut ad majus Episcoporum Concilium provocent, in quo rursus iudicium feratur de accusatione. Vnde colligi videtur idem iudicium esse supremum & appellationi obnoxium. Hæc sunt verba canonis duodecimi Antiocheni: *Si quis à proprio Episcopo Presbyter aut Diaconus, aut à synodo fuerit Episcopus forè damnatus, & Imperatoris auribus molestus extiterit, oportet ad majus Episcoporum converti Concilium, & que putaverint habere iusta, plurimis Episcopis suggerant, eorumque discussiones ac iudicia prestolentur. Si vero hæc parvipendentes, molesti fuerint Imperatori, hos nulla venia dignos esse, nec locum satisfactionis habere, nec spem futura restitutionis penitus opperiri.*

Conciliatio horum canonum pendet, ut ego quidem existimo, à praxi illarum temperatum; quæ interpretibus Græcis, atque etiam Latinis, ignota fuit. Ea autem versabatur in auctoritate quam Imperatores possidebant, concedendi videlicet rescripta pro revisione supremorum iudiciorum, sive illa civilia essent, sive ecclesiastica. Nam edicta Præfectorum prætorio obnoxia non erant appellationi, sed revisioni tantum, si eam is qui causa ceciderat fieri peteret libello in eam rem oblato Imperatori. Diserta sunt verba legis Imp. Diocletiani & Maximiani: *Litigantibus in amplissimo prætoriana præfecture iudicio, si contra jus se laesos affirmant, non provocandi, sed supplicandi licentiam ministrantibus.*

Tom. II.

Remedium illud in lege ult. Cod. de appellat. & alibi vocatur retractatio, vel *ἀνακλησις*. Illud litigantibus concessit Imp. Iustinianus in Novella c. x. cap. v. jubens ut libellum ea de causa offerant Præfectis prætorio, aut eorum Assessoribus; atque eo modo exsolvit illos necessitate implorandi rescriptum Principis, ut antea fiebat, quemadmodum constat ex legibus Codicis.

VII. Implorabantur etiam rescripta Principum adversus suprema synodorum iudicia. Cui consuetudini temperamentum adhibet canon duodecimus Antiochenus, ut his quidem omnis spes restitutionis adimatur qui postquam damnati fuerint, preces Imperatori obtulerint, ut ejus auctoritate restituantur, eorum verò causa per revisionem retractetur qui ab Imperatore obtinuerint ut novum Concilium habeatur, ad quod major Episcoporum numerus accedat.

Plurima haud dubiè hujus juris imperatorij exempla suppetunt, quæ probant Principes concessisse rescriptis suis retractationem iudiciorum in synodis factorum. Verum omnia recensere inutile fuerit. Quapropter satis erit nonnulla, eaque magni momenti, adnotare; ex quibus constabit Ecclesiam non existimasse jus illud fuisse injustum.

VIII. Primum itaque exemplum petitur à Concilio Sardicensi; quod de iudiciis à synodis Tyria, Antiochena, & Constantinopolitana adversus Athanasium Episcopum Alexandrinum & Marcellum Ancyranum latis cognovit permisso Imp. Constantij & Constantis, qui eorum causam retractari concesserant. Ingenuè id fatetur ipsa synodus in epistola synodica ad Iulium Papam scripta, quæ edita est inter Fragmenta Hilarij: *Tria fuerunt que tractanda erant. Nam & ipsi religiosissimi Imperatores permisissent ut de integro universa discussa disputarentur, & ante omnia, de sancta fide, & de integritate veritatis quam violaverunt. Secunda de personis quas dicebant esse dejectas de iniquo iudicio ut si potuissent probare, iusta fieret confirmatio &c.* Vbi fortasse legendum, *non iniquo iudicio.* Eo Imperatorum permisso se synodus Sardicensis tuebatur adversus orientalium conquestionem, qui aiebant iudicia à suis prædecessoribus fato functis facta non posse retractari. *Non erat fas eorum qui jam cum Deo sunt sententiam resciscare, ut inquit orientales in sua epistola synodica.* Ex ea porrò epistola colligi potest usus qui tum apud Episcopos invaluerat, auxilium Principum implorandi adversus iudicia Episcoporum,

D. I. un. C. de retractat. Præf. prætor. & l. 1. C. De precib. Imp. offic.

Qq ij